

OPSERVACIJE SA IVICE

21. MAJ 2016.
14-17h

MAJA ĆIRIĆ
RENA RÄDLE
VLADAN ĆEREMIĆ

Opservacije sa ivice

Ovaj projekat je nastao iz potrebe da se preispitaju postojeće infrastrukture i sagledaju pozicije iza ivice merljivosti, to jest, *expulsions*.¹ Opservacije sa ivice dovode u pitanje postojeće poglede na svet.

Prosvetiteljstvo je u srpskom kulturnom kontekstu još od 18. veka podrazumevalo hibridnost pogleda na svet usvojenog spolja i lokalnog kulturnog obrasca. Kao primer jedinstvenog nekonvencionalnog modernističkog urbanog rešenja u Beogradu, kompleks Astronomske opservatorije² jeste rezultat mnogostrukog prosvetiteljskog projekta: 1. astronomski instrumenti su doneti iz inostranstva, na osnovu ratne odštete iz Prvog svetskog rata; 2. arhitektonski kompleks je projektovao češki arhitekta Jan Dubovi; 3. Astronomske opservatoriju u Beogradu su osnovali i njome rukovodili srpski naučnici školovani u inostranstvu. Danas, funkcija Astronomske opservatorije je obrada informacija iz kosmosa, kao doprinos globalnim naučnim istraživanjima. Astronomska opservatorija u Beogradu je mesto u kojem se materijalizovala globalna ekonomija znanja i to je čini izuzetnim mestom za razmatranje Beograda kao globalnog grada.

Iako Beograd po definiciji ne spada u kategoriju globalnih gradova, u smislu da ga ne definiše snažan protok globalnog kapitala,³ participacija Astronomske opservatorije u globalnom protoku informacija čini da Beograd razmatramo kao deo globalne infrastrukture. Umetnička intervencija tu globalnu infrastrukturu redefiniše tako što je približava lokalnoj problematici i gorućim epistemološkim pitanjima.

Umetnička intervencija *Opservacije sa ivice* aktivira hiperkompleksnosti tako što deluje između horizontalne linije, koja povezuje lokalni i globalni prostor, i vertikalne linije, koja se rasprostire i istorijski i interplanetarno. Pod pretpostavkom da je uloga umetnosti, kao kritike, rekonfiguracija javne sfere, ovde ostvaren spoj horizontalne i vertikalne linije redefiniše postojeću infrastrukturu kompleksa Astronomske opservatorije u Beogradu. Cilj projekta je da se ukaže na ivične odnose, ali i na transformaciju pogleda na svet, koja se može ostvariti uz pomoć umetnosti. Pod ivicima se ovde podrazumeva sledeće: 1. ivica između nauke i umetnosti; 2. ivica između umetnosti i aktivizma; 3. ivica između lokalnog i globalnog u nauci i umetnosti.

Natpis na glavnoj zgradi kompleksa Astronomske opservatorije u Beogradu, *Omnia in numero et mensura* (Sve je u broju i meri), danas može biti označitelj za merljivost koja ukazuje na digitalizaciju društvene produkcije pod uticajem globalnog kapitala. Umetnička intervencija je ovde mišljena kroz odstupanje od binarne logike, kao logike digitalnog kapitala, koji vrši „ekspropriaciju rada i sredstava za život“, jer istovremeno ukazuje i na uticaj nepravde, ali i na neophodnost delovanja.⁴ Delovanje ovde zastupa logiku

emancipacije i kritičkog mišljenja, kao mogućnosti da se učine vidljivim pozicije iza ivice i izvan merljivosti globalnog kapitala. Zatečena infrastruktura je ovde prostor sažimanja, ali uz pomoć umetnosti ona postaje prostor koji se širi.

Intervencija Rene Redle (Raedle) i Vladana Jeremića je postumetnička, zato što zbog hiperkompleksnosti koje artikuliše, „izmiče našem kapacitetu da je imenujemo“.⁵ Ona podrazumeva pokušaj izvođenja dijaloga kao artikulacije merljivih i nemerljivih simboličkih tačaka, u kojima operišu znanje i sagledavanje mogućih uodnošavanja simbolike arhitekture i privremenih objekata. Privremeni objekti jesu: 1. Googleheim; 2. univerzalno pismo; 3. otelotvoreni pojmovi (autonomija, multilektika, nevidljivost, prisutnost i kolektivnost). Zato što ove objekte nude kao rekvizite, to jest, kao doprinos dijalogu u okviru postojeće infrastrukture, Redle i Jeremić negiraju puko predstavljanje. Ti objekti, kao opcije *mišljenja-delovanja*, stavljeni su u odnos s paviljonima iz kojih se globalno meri iz lokalnog konteksta, a što je ostvareno preusmeravanjem pogleda sa kosmosa na blisko okruženje. *Mišljenje-delovanje* se uspostavlja uz pomoć odnosa crteža i teksta, kao načina da se stvori dijalektički i neretko duhovit odnos između političkog i umetničkog i izvrši transgresija prostora iza ivice.⁶ Ivica se ovde može shvatiti i kao *limit*, u Negrijevom smislu, kao mogućnost prelaska preko.⁷

Tekst: Maja Ćirić

1 Saskia Sassen, *Expulsions: Brutality and Complexity in the Global Economy*, Belknap Press, 2014.

2 Ljiljana Blagojević, *Modernism in Serbia*, MIT Press, 2003.

3 Saskia Sassen, *The global city: New York, London, Tokyo*, Princeton University Press, 2001.

4 Judith Butler and Athena Athanasiou, *Dispossession: The Performative in the Political*, Polity Press, 2013.

5 *Making Use, Life in Postartistic Times*; pristupljeno na <http://artmuseum.pl/en/wystawy/robiac-uzYTEK>

6 Bernard Koludrović, *Politika ili veprovina, svejedno je*, pristupljeno na:

<http://www.kulturpunkt.hr/content/politika-ili-veprovina-svejedno-je>

7 Antonio Negri, *Art and Multitude*, Polity Press, 2011.

Vladan Jeremić i Rena Raedle žive i rade u Beogradu, Srbija. Njihove skorašnje izložbe su *Agitprop!*, Brooklyn Museum, Njujork; *Cold Wall*, Studio of Young Artists' Gallery, Budimpešta; *Crvena zima*, SIZ Galerija, Rijeka i druge. <http://raedle-jeremic.net>

Nezavisna kustoskinja **Maja Ćirić**, rođena 1977. u Beogradu, zasniva praksu u rasponu od institucionalne kritike do istraživanja kustoske geopolitike, sa posebnim naglaskom na transnacionalnu cirkulaciju ideja. Maja Ćirić je doktorirala teoriju umetnosti i medija na Univerzitetu umetnosti u Beogradu (Institucionalna kritika i kustoska praksa). <https://uartsinbelgrade.academia.edu/MajaCirić>

Projekat razvijen ljubaznošću Astronomske opservatorije u Beogradu u saradnji umetnika i kustoskinje.

